

Lakiosasto

26.4.1991

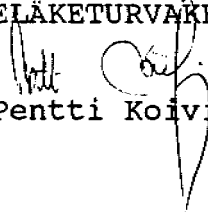
Työeläkelaitoksille

SUOMEN JA KREIKAN VÄLINEN SOSIAALITURVASOPIMUS

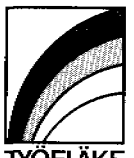
Suomen ja Kreikan välinen sosiaaliturvasopimus tulee voimaan 1.5.1991. Sopimusteksti on lähetetty yleiskirjeen A 11/89 liitteenä. Sopimuksen toimeenpanosta on tehty erillinen sopimus.

Tässä yleiskirjeessä selostetaan sosiaaliturvasopimuksen ja siihen liittyvän toimeenpanosopimuksen sisältöä ja sopimusten käytäntöön soveltamista työeläkkeiden osalta. Yleiskirjeessä kuvataan lyhyesti myös Kreikan eläkejärjestelmien pääpiirteitä. Pal kansaajien eläketurvaan ollaan vuonna 1991 tekemässä erittäin laajoja muutoksia. Saatuamme tiedot muutosten yksityiskohdista tiedotamme niistä erikseen.

ELÄKETURVAKESKUS

Pentti Koivisto

Helena Tapio

Lakiosasto

26.4.1991

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

1	YLEISTÄ	3
1.1	Sopimuksen piiriin kuuluva lainsäädäntö	3
1.2	Henkilöt, joihin sopimusta sovelletaan	5
2	KREIKAN ELÄKETURVA	5
2.1	Eläkejärjestelmät	5
2.2	Eläkkeet	6
2.3	Rahoitus	7
3	SOSIAALITURVASOPIMUKSEN TÄRKEIMMÄT PERIAATTEET	7
3.1	Sopimusmaiden vakuutuskausien rinnastaminen	8
3.2	Eläkkeen maksaminen ulkomaille	8
3.3	Sovellettavan lainsäädännön määräytyminen	9
3.4	Poikkeukset työskentelymaan lainsäädännön soveltamisesta	9
3.4.1	Lähetetty työntekijä	9
3.4.1.1	Lähetetyn työntekijän todistus	10
3.4.2	Muut poikkeukset työskentelymaassa vakuuttamisesta	11
4	OIKEUS ELÄKKEESEEN JA ELÄKKEEN MÄÄRÄYTYMINEN	12
4.1	Kreikan eläkkeen määräytyminen	12
4.2	Suomen työeläkkeen määräytyminen	13
4.3	Kolmansien maiden vakuutuskausien huomioon ottaminen	13
4.4	Etuuksien yhteensovitus	14
5	ELÄKKEEN HAKEMINEN JA SOPIMUSMAIDEN VÄLINEN TIETOLIIKENNE	14
5.1	Eläkkeen hakeminen	14
5.1.1	Menettely Suomessa	15
5.1.2	Menettely Kreikassa	15
5.1.3	Viivästymiskorotus	16
5.2	Tiedottaminen päätöksistä, eläkkeensaajaa tai olosuhteita koskevat muutostiedot	16
5.3	Eläkkeiden ennakkomaksu ja liिकासuoritus	16
5.4	Valituksen jättäminen	17
5.5	Lääkärintarkastusten suorittaminen	17
6	SOPIMUSTEN SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET	17
7	LUETTELO SOPIMUKSEN TARKOITTAMISTA YHDYSELIMISTÄ	19

Lakiosasto

26.4.1991

1
YLEISTÄ

Sosiaaliturvasopimuksen perusteella Kreikka ja Suomi takaavat toisen sopimusmaan kansalaisille samat sosiaalivakuutusetuudet kuin omille kansalaisilleen. Sopimus määrää myös, kummassa maassa sen piiriin kuuluvat henkilöt on kussakin tilanteessa vakuutettava. Sopimuksessa on lisäksi sellaisia määräyksiä eläkeoikeuden syntymisestä ja eläkkeiden maksamisesta, joilla helpotetaan niiden saamista sopimusmaista ja taataan niiden maasta toiseen maksaminen.

Sopimusmääräyksiä sovelletaan myös työskentelyyn, joka on tapahtunut sopimusmaissa ennen sopimuksen voimaantuloa ja eläketapahtumiin, jotka ovat sattuneet ennen sopimuksen voimaantulopäivää. Etuuksien maksaminen voi kuitenkin sopimuksen perusteella alkaa aikaisintaan sen voimaantulopäivästä lukien.

Sopimuksen soveltamisesta vastaa Suomessa sosiaali- ja terveysministeriö sekä Kreikassa sosiaaliturvaministeriö ja työttömyysvakuutus- ja perhe-etuuksien osalta työministeriö. Näiden lisäksi sopimuksen toimeenpanoa hoitavat yhdyselimet, joiden tehtävistä määrätään tarkemmin toimeenpanosopimuksessa. Suomessa eläkevakuutuksen osalta yhdyseliminä toimivat Eläketurvakeskus ja Kansaneläkelaitos sekä Kreikassa sosiaaliturvalaitos eli IKA.

1.1
Sopimuksen piiriin kuuluva lainsäädäntö

Sopimuksen 2 artiklan mukaan sitä sovelletaan Kreikassa

1. palkansaajien yleisen sosiaaliturvajärjestelmän seuraaviin vakuutusaloihin:

- vanhuus
- kuolemantapaus
- työkyvyttömyys
- sairaus
- äitiys
- työtapaturma ja ammattitauti

2. eri työntekijäryhmien ja yrittäjien erityisiin sosiaaliturvajärjestelmiin ja maatalousväestöä koskevaan sosiaaliturvajärjestelmään, jotka kattavat vastaavat vakuutusalat kuin palkansaajien yleinen sosiaaliturvajärjestelmä

3. työntekijöiden työttömyysvakuutukseen

Lakiosasto

26.4.1991

4. työntekijöiden perhe-etuuksiin

Suomessa sopimusta sovelletaan seuraaviin sosiaali-
vakuutusaloihin:

- työeläkejärjestelmä
- kansaneläke- ja yleinen perhe-eläkevakuutus
- työtapaturma- ja ammattitautivakuutus
- yleiset sairaala- ja kansanterveyspalvelut
- sairausvakuutus mukaan lukien äitiys-,
isyys- ja vanhempainvakuutus
- työttömyysvakuutus
- lapsilisä
- äitiysavustus
- invalidihuolto

Työttömyysetuuksia ja työttömyyseläkkeitä ei kuiten-
kaan makseta sopimusmaasta toiseen.

Kreikan eläkejärjestelmistä sopimuksen piiriin kuu-
luvut siis Kreikan tärkeimmän eläkejärjestelmän,
palkansaajien yleisen eläkejärjestelmän ohella muut
peruseläkkeitä myöntävät eläkejärjestelmät, kuten
yrittäjien ja maatalousalan eläkejärjestelmät. Pe-
ruseläkkeitä myöntävistä erityisten ammattialojen
eläkejärjestelmistä sosiaaliturvasopimukseen eivät
kuitenkaan kuulu Kreikan valtion virkamiesten eläk-
keet eivätkä merimieseläkkeet. Sen sijaan Suomen
puolelta myös nämä eläkejärjestelmät ovat mukana
sopimuksessa. Sopimus kattaa kuitenkin ne Kreikan
valtion tai kunnan palveluksessa olevat, jotka eivät
ole virkasuhteessa. Vaikka virkamiesten eläkejärjes-
telmä ei ole mukana sopimuksessa, siitä myönnettävät
eläkkeet maksetaan sopimuksen nojalla sopimusmaasta
toiseen. (Sosiaaliturvasopimukseen eivät sisälly
Kreikan lisäeläkejärjestelmät, ks. tästä tarkemmin
kohta 2.1 sivulla 5).

Vakuutetulla on yleensä oikeus sairaanhoidon siinä
maassa, jossa hän asuu. Sopimuksen perusteella lähe-
tetyllä työntekijällä on perheenjäsenineen kuitenkin
oikeus sairaanhoitoon työntekomaassa. Samoin muilla
toisen sopimuspuolen alueella tilapäisesti oleskele-
villa, kuten turisteilla, on oikeus välittömästi
tarvitsemaansa sairaanhoitoon. Lisäksi Kreikassa
asuvilla Suomesta eläkettä saavilla eläkeläisillä
perheenjäsenineen on oikeus sairaanhoitoetuuksiin,
jos he maksavat siellä tiettyä sairausvakuutusmak-
sua. Maksu oli vuonna 1988 13.000 drakmaa vuodessa
perhettä kohti.

* Kreikan drakma (GRD) = 0,021 FIM (24.4.1991)

Lakiosasto

26.4.1991

Sopimuksen perusteella Suomen kansaneläkejärjestelmän vanhuuseläkkeen ja perhe-eläkkeiden pohjaosa voidaan myöntää myös Kreikkaan, jos sopimuksessa määritellyt edellytykset täyttyvät.

1.2

Henkilöt, joihin sopimusta sovelletaan

Sopimusta sovelletaan sen 3 artiklan mukaan sekä sopimuspuolten kansalaisiin että muihin henkilöihin, jotka ovat tai ovat olleet jomman kumman sopimuspuolen lainsäädännön piirissä sekä myös henkilöihin, jotka johtavat oikeutensa edellä mainituista henkilöistä.

Kuitenkin sopimuksen 4 artiklassa tarkoitettua yhdenvertaista kohtelua sovelletaan vain sopimuspuolten kansalaisiin. Heihin rinnastetaan pakolaiset ja valtiottomat sekä ne henkilöt, jotka johtavat oikeutensa sopimuspuolen kansalaisesta, pakolaisesta tai valtiottomasta henkilöstä. Näin ollen sopimuksen erityismääräyksillä voidaan rajoittaa muiden kuin sopimusmaiden kansalaisten oikeutta sosiaalivakuutusetuuksiin.

2

KREIKAN ELÄKETURVA

2.1

Eläkejärjestelmät

Kreikan eläkejärjestelmistä tärkeimmät ovat palkansaajien yleinen eläkejärjestelmä (vuodelta 1951) sekä palkansaajien ja eräiden itsenäisten yrittäjien avustuskassajärjestelmät.

Palkansaajien yleiseen eläkejärjestelmään kuuluvat useimmat teollisuuden ja kaupan ja palvelualojen palkansaajat. Palkansaaja, joka ei ole pakollisesti vakuutettu, voi ottaa vapaaehtoisen vakuutuksen. Kreikan kansalainen voi ulkomailla asuessaan pitää vakuutuksen vapaaehtoisesti voimassa. Yleisen eläkejärjestelmän hallinto on IKA-sosiaaliturvalaitoksella, jolle kuuluu myös sairaus- ja tapaturmavakuutusten hallinto.

Palkansaajien ja eräiden yrittäjien avustuskassajärjestelmä koostuu 65 avustuskassasta. Avustuskassa voi korvata yllä mainitun yleisen järjestelmän mukaisen eläketurvan tai olla pelkästään lisäturvaa antava. Palkansaajien, jotka eivät kuulu johonkin yksittäiseen avustuskassaan, on liityttävä Palkansaajien yleiseen avustuskassaan, TEAM:iin. Palkansaajien avustuskassajärjestelmä kuten muutkaan pa-

Lakiosasto

26.4.1991

kolliset avustuskassoissa järjestetyt lisäeläkejärjestelmät eivät kuulu Suomen ja Kreikan väliseen sosiaaliturvasopimukseen, mutta ne voidaan maksaa peruseläkejärjestelmän eläkkeen mukana Suomeen. Koska mainitut eläkejärjestelmät eivät kuulu sopimuksen piiriin, oikeus eläkkeisiin ja muihin etuuksiin syntyy, ja niiden myöntämisedellytykset määräytyvät järjestelmien omien määräysten mukaisesti.

Näiden järjestelmien lisäksi valtion palveluksessa olevilla on oma eläkejärjestelmänsä. Paikallishalinnossa toimii noin 250 erillistä eläkejärjestelmää. Maataloutta varten oma eläkejärjestelmänsä. Sen piiriin kuuluvat maanviljelijät, maataloustyöntekijät, kalastajat, maatalouden konekauppiat, maatalouskylissä ammattiaan harjoittavat käsityöläiset ja pienkauppiat sekä ammatista riippumatta kaikki ne pienissä kunnissa työskentelevät henkilöt, jotka eivät kuulu mihinkään muuhun eläkejärjestelmään.

Koska palkansaajien yleinen eläkejärjestelmä kattaa pääosan Kreikassa työskentelevistä, perustuu seuraava Kreikan eläketurvan kuvaus tähän järjestelmään. Palkansaajien eläketurvassa ollaan vuonna 1991 tekevässä erittäin laajoja muutoksia. Muutosten kaikki yksityiskohdat eivät vielä ole tiedossa, josta johdetaan tämän yleiskirjeen saajille tiedotetaan niistä lisää myöhemmin.

2.2 Eläkkeet

Palkansaajien yleisestä eläkejärjestelmästä maksetaan vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeitä.

Maksussa olevat eläkkeet tarkistetaan valtion virkamiesten palkkojen muutosten perusteella.

Vanhuuseläke maksetaan miehille 65 ja naisille 60 vuoden iässä 15 vakuutusvuoden jälkeen. Eläkeikiä alennetaan useilla eri perusteilla. Eläkkeen määrän laskemista varten vakuutetut on jaettu 25 tuloluokkaan (28:aan vuoden 1992 alusta). Kussakin luokassa päiväpalkalla on ala- ja ylärajat, joiden puolivälissä on tuloluokassa käytettävä eläkkeen perusteena oleva tulo. Eläke lasketaan viiden viimeisen vuoden keskitulosta.

Vanhuuseläke koostuu perus- ja lisäosasta. Perusosa on 30-70 prosenttia vakuutetun tuloluokan eläkeperusteesta. Lisäosaa karttuu tuloluokasta riippuen 1 -2,5 prosenttia eläkeperusteesta kultakin 300 työpäivän jaksolta 10 vuoden jälkeen. Eläkkeeseen maksetaan korotukset puolisoista ja lapsista.

Työkyvyttömyyseläkkeen saamiseksi vaaditaan, että vakuutetulla on vähintään 15 työvuotta tai 1.500

Lakiosasto

26.4.1991

työpäivää, joista 300 viimeisten viiden vuoden aikana ennen työkyvyttömyyttä. Nuorilla, alle 33-vuotiailla työkyvyttömällä vakuutusaikavaatimus vaihtelee iän mukaan 300 päivästä 1.500:aan.

Jos työkyvyttömyysaste on vähintään kaksi kolmasosaa, eläke on saman suuruinen kuin vakuutetulle karttunut vanhuuseläke. Osaeläke - 75 prosenttia täydestä - maksetaan työkyvyttömyyden ollessa alle kahden kolmasosan mutta vähintään 50 prosenttia. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen aloitetaan sairausvakuutuksen päivärahan maksamisen loputtua. Päivärahaa maksetaan yleensä 180 päivältä.

Perhe-eläkettä maksetaan naisleskelle, työkyvyttömälle miesleskelle ja lapselle. Näiden omaisten puuttuessa eläke voidaan maksaa edunjäntäjistä taloudellisesti riippuvaisille muille omaisille. Perhe-eläkkeen saamisen edellytykset ovat vakuutusajan osalta samat kuin työkyvyttömyyseläkkeessä. Muutoin leskeneläke edellyttää, että avioliitto oli jatkunut vähintään kuusi kuukautta. Lapsettomalle leskelle eläkettä ei makseta, jos edunjäntäjä oli avioliiton solmimishetkellä eläkkeellä eikä avioliitto ollut jatkunut kahta vuotta.

Leskeneläke on 70 prosenttia edunjäntäjän saamasta eläkkeestä tai hänelle karttuneesta eläkeoikeudesta. Eläkkeen maksaminen lopetetaan edunsaajan solmiessa uuden avioliiton.

Lapseneläke maksetaan 18 vuoden ikään tai 25 vuoden ikään, jos lapsi jatkaa opiskeluaan. Lapseneläkkeen määrä on 20 prosenttia edunjäntäjän eläkkeestä tai eläkeoikeudesta.

Perhe-eläkkeiden yhteismäärä ei saa ylittää edunjäntäjän eläkkeen tai eläkeoikeuden määrää. Jos leskeä ei ole, yhteismäärä lapsille ei saa ylittää 80 prosenttia edunjäntäjän eläkkeestä tai eläkeoikeudesta.

2.3 Rahoitus

Eläkkeet rahoitetaan vakuutettujen ja työnantajien vakuutusmaksuilla sekä valtion tuella. Vakuutetun maksu on 5,25 prosenttia ja työnantajan 10,5 prosenttia vakuutetun eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Heinäkuussa 1991 maksut nostetaan 5,75 ja 11,5 prosenttiin. Valtio maksaa sen osan eläkemenoista, joita vakuutusmaksut eivät kata.

Lakiosasto

26.4.1991

3

SOSIAALITURVASOPIMUKSEN TÄRKEIMMÄT PERIAATTEET

Kuten aiemmin kohdassa 1.2 (ks. sivu 5) on mainittu, sopimus perustuu sopimusmaiden kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteelle. Useimmat sopimuksen muut tärkeät periaatteet seuraavat sopimusmaiden kansalaisten toisiinsa rinnastamisesta.

3.1

Sopimusmaiden vakuutuskausien rinnastaminen

Eläkeoikeuden syntymiselle asetettujen ns. odotusajkojen täyttymiseksi molemmat sopimusmaat ottavat huomioon toisen sopimusmaan vakuutuskausia. Kreikan eläkejärjestelmän vaatimiin pitkiin odotusaikoihin (ks. kohta 2.2 sivu 6) voidaan rinnastaa Suomen työeläkejärjestelmän mukaisia vakuutuskausia. Rinnastamisen edellytyksenä on, etteivät kaudet ole päällekkäisiä. Tätä vakuutuskausien yhteenlaskemista varten Eläketurvakeskus antaa kreikkalaiselle yhdyslaitokselle todistuksen työeläkevakuutuskausista. Vakuutetun on eläkkeen saadakseen kuitenkin kuuluttava Kreikan vakuutusjärjestelmään vähintään 12 kuukautta.

Sopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen perusteella kreikkalainen vakuutuslaitos ottaa huomioon myös Suomen työeläkejärjestelmässä täyttyneet vakuutuskaudet, kun se päättää vakuutetun oikeudesta kuulua Kreikan vapaaehtoiseen vakuutukseen. Tällöin Eläketurvakeskus vahvistaa joko henkilön omasta tai IKA:n pyynnöstä Suomen työeläkevakuutuskaudet.

Sopimuksen perusteella myös Suomen työeläkelainsäädännön vaatimaan viiden vuoden Suomessa asumisaikaan rinnastetaan vakuutuskaudet Kreikassa. Tällöin edellytyksenä on, että kaudet ovat täyttyneet vakuutetun oman työn perusteella ja että ne eivät ole päällekkäisiä Suomessa asumiskausien kanssa. Suomen ja Kreikan vakuutuskaudet yhteenlaskemalla voidaan työkyvyttömyyseläkkeeseen mahdollisesti lukea hyväksi aika eläketapahtumasta eläkeikään.

3.2

Eläkkeen maksaminen ulkomaille

Sopimuksen 5 artikla määrää, että sopimusmaissa myönnettyt eläkkeet on maksettava työttömyyseläkkeitä lukuunottamatta sopimusmaasta toiseen. Sopimusmaan on myös maksettava toisen sopimusmaan kansalaiselle etuudet sellaiseen kolmanteen maahan, jossa etuuden-saaja asuu. Etuuksia maksava sopimusmaa voi kuitenkin kolmansiin maihin nähden soveltaa samoja ehtoja

Lakiosasto

26.4.1991

ja mahdollisia etuuksien rajoituksia kuin se soveltaa omiin kansalaisiinsa.

Suomen työeläkkeet on maksettava rajoituksetta Kreikkaan ja Kreikan kansalaisille. Sen sijaan sopimuksessa on kansaneläkejärjestelmää koskeva määräys, jonka mukaan etuuksia ei sopimuksen perusteella makseta kolmansiin maihin.

3.3

Sovellettavan lainsäädännön määräytyminen

Sopimuksen 7 artiklan mukaan sen piiriin kuuluvat henkilöt on vakuutettava Kreikassa, mikäli he tekevät työtä siellä. Suomen osalta työeläkevakuutus, työtapaturma- ja ammattitautivakuutus ja työnantajan sosiaaliturvamaksu on hoidettava Suomessa silloin, kun työ tehdään täällä. Lisäksi vakuuttaminen on hoidettava Suomessa täällä asuvien henkilöiden osalta, kun on kysymys Suomessa asumiseen perustuvista vakuutuksista.

3.4

Poikkeukset työskentelymaan lainsäädännön soveltamisesta

3.4.1

Lähetetty työntekijä

Työskentelymaassa vakuuttamisesta poiketaan, kun on kysymys sopimuksen 8 artiklan 1 kappaleen tarkoittamasta lähetetystä työntekijästä. Tällainen työntekijä, jonka hänen työnantajansa lähettää toiseen sopimusmaahan ja jonka työsuhde säilyy tähän työnantajaan, pysyy vakuutettuna lähtömaassaan. Työntekijää voidaan pitää lähetettynä enintään 24 kuukauden ajan. Työntekijää voidaan pitää lähetettynä työntekijänä, vaikka hänen työskentelynsä toisessa sopimusmaassa tiedettäisiin jo ennakolta jatkuvan yli kahden vuoden määräajan. Tämä kuitenkin edellyttää asianomaisten viranomaisten suostumusta (sopimuksen 10 artikla). Muutoin mainitun määräajan päätyttyä työntekijä on vakuutettava työskentelymaan lainsäädännön mukaisesti, jos toisessa maassa työskentely jatkuu.

Suomesta Kreikkaan lähtevä työntekijä voi siis olla lähetetty työntekijä vain, mikäli hän pysyy työssä suomalaisen työnantajaansa. Suomalaisella työnantajalla tulee säilyä hänen työnsä johto- ja valvontaoikeus ja suomalaisen työnantajan on myös pysyttävä hänen palkkansa maksajana. Suomalaisyrittäjän kreikkalaiseen tytäryhtiöön lähtevä työntekijä ei näin ollen ole sopimuksen tarkoittama lähetetty. Myöskään suomalaisyrityksen Kreikasta palkattu työntekijä, joka on asunut Kreikassa jo ennen työ-

Lakiosasto

26.4.1991

suhteen alkua, ei voi olla lähetetty työntekijä. Komennukselle lähtevän täytyy lähtiessään kuulua Suomen sosiaalivakuutuksen piiriin.

Lähetetyn työntekijän määräjän päätyttyä työskentely on vakuutettava työntekomaassa. Erityistilanteissa tästä voidaan kuitenkin poiketa sopimusmaiden sosiaaliministeriöiden yhteisesti antamalla päätöksellä.

3.4.1.1

Lähetetyn työntekijän todistus

a) Tilapäinen työskentely Kreikassa suomalaisen työnantajan palveluksessa

Eläketurvakeskus antaa hakemuksesta työnantajalle tai työntekijälle todistuksen Suomen sosiaalivakuutuslainsäädännön piirissä pysymisestä, kun työntekijä lähetetään Kreikkaan. Työnantaja ja työntekijä vapautuvat vakuutusmaksuvelvollisuudesta Kreikassa esittämällä todistuksen SF/GR 1. Lähetetyn työntekijän todistus osoittaa, että työntekijä pysyy Suomen koko sosiaaliturvalainsäädännön piirissä, ja että työntekijällä on mukana seuraavine perheenjäsenineen oikeus sairaanhoitoon Kreikassa. Sairaanhoitoetuksien saamiseksi todistus toimitetaan lähimpään IKA:n paikallistoimistoon. Samalla esitetään passit. Eläketurvakeskus toimittaa yhden kappaleen tästä todistuksesta Kreikan yhdyselimelle eli IKA:lle.

Todistushakemuksen voi tehdä paitsi Eläketurvakeskukselle (ulkomaisten eläkeasiain jaosto) myös eläke- ja tapaturmavakuutuslaitoksen, Tapaturmavakuutuslaitosten Liiton tai Kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston kautta.

Ennen todistuksen antamista Eläketurvakeskuksen tehtävänä on mm. tarkistaa, että kysymyksessä olevan työntekijän eläketurva on Suomen lakien mukaan järjestetty. Tämä on käytännössä osoittautunut hankalaksi, koska todistukset yleensä annetaan työkomennuksen alkaessa, jolloin kaikkia työntekijöitä koskevia työsuhdetietoja ei vielä ole rekisteröity.

Eläketurvakeskus lähettää jäljennökset antamistaan lähetetyn työntekijän todistuksista eläkelaitoksille jotta laitokset voivat valvoa, että työeläkevakuutus on myös ulkomaisen työkomennuksen aikana hoidettu asianmukaisesti kunkin työntekijän kohdalla. - Lähetetyn työntekijän todistusta ei yleensä tarvita, jos työntekijä lähtee Kreikkaan vain esimerkiksi lyhyelle työmatkalle tai opintomatalle korkeintaan kuu-kaudeksi. Tarvittaessa todistus voidaan toimittaa jälkikäteen.

Lakiosasto

26.4.1991

b) Suomen vakuutuksessa pysyminen poikkeusluvalla

Jos lähettämisaika ylittää 24 kuukauden määräajan ja työntekijän pitämistä Suomen sosiaalivakuutuksen piirissä pidetään tarkoituksenmukaisena, työnantajan ja työntekijän on yhdessä haettava jatkoaikaa. Suomessa hakemus tehdään sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosastolle hyvissä ajoin ennen määräajan päättymistä. Tätä varten on olemassa hakemuslomake.

c) Tilapäinen työskentely Suomessa kreikkalaisen työnantajan palveluksessa

Kreikasta Suomeen tilapäisesti työskentelemään tulevalla työntekijällä on oltava vastaava lähetetyn työntekijän todistus kuin Suomesta Kreikkaan lähetetyillä. Lomakkeella GR/SF 1 todistetaan, että työntekijä kuuluu Kreikan sosiaalivakuutuslainsäädännön piiriin ja että hänellä on mukana seuraavine perheenjäsenineen oikeus sairaanhoitoon Suomessa. Todistus ja passit esitetään vaadittaessa. Yksi kappale tästä todistuksesta toimitetaan Kreikan yhdyslaitoksen kautta Eläketurvakeskukselle.

3.4.2

Muut poikkeukset työskentelymaassa vakuuttamisesta

Yrityksen pääkonttorin sijaintipaikan lainsäädäntöä sovelletaan sellaiseen matkustavaan henkilökuntaan, joka työskentelee molempien sopimusmaiden alueella. Tämä koskee rautatie-, maantie- ja ilmakuljetusyritysten henkilökuntaa. Tästä poiketaan, jos työntekijä asuu toisen sopimusmaan alueella kuin missä yrityksen pääkonttori sijaitsee. (Sopimuksen 8 artiklan 2 kappale).

Yksipuolisesti Suomea koskevana (ks. kohta 1.1 sivu 4) sopimuksessa on määräys, jonka mukaan alusten miehistö vakuutetaan sen sopimusmaan lainsäädännön mukaisesti, jonka lippua alus käyttää. Sopimuksessa on myös määräys aluksissa satamassa työskentelevistä henkilöistä, jotka kuuluvat sen sopimusmaan lainsäädännön piiriin, jonka alueella satama sijaitsee. (Sopimuksen 8 artiklan 3 kappale).

Sen sijaan sopimusta sovelletaan muihin Suomen valtion Kreikkaan lähettämiin valtion virkamiehiin. Heidät on eläkevakuutettava Suomen lainsäädännön mukaisesti.

Sopimuksen 9 artiklan perusteella sosiaaliturvasopimusta ei sovelleta diplomaattisten ja konsuliedustustojen henkilökuntaan.

Lakiosasto

26.4.1991

Muu kuin diplomaattiseen henkilökuntaan kuuluva diploomaattisen tai konsuliedustuston palveluksessa tai edustuston virkamiehen yksityis palveluksessa oleva henkilö, joka työskentelee toisen sopimusmaan alueella, voi kolmen kuukauden kuluessa työskentelyn aloittamisesta valita, kumman sopimusmaan lainsäädännön mukaan hänet on vakuutettava. Valinnasta on ilmoitettava ulkoasiainministeriölle Suomessa, jos vakuutettu on valinnut Suomen lainsäädännön soveltamisen ja IKA:lle Kreikassa, jos vakuutettu on valinnut Kreikan lainsäädännön soveltamisen. Sopimusmaiden yhdyselimet ilmoittavat lisäksi toisilleen tehdyistä valinnoista.

4

OIKEUS ELÄKKEESEEN JA ELÄKKEEN MÄÄRÄYTYMINEN

4.1

Kreikan eläkkeen määräytyminen

Sopimuksen määräykset Kreikan eläkkeiden määräytymisestä koskevat Kreikan peruseläkejärjestelmiä. Pääsääntönä on, että Kreikka soveltaa eläkeoikeuden syntymisessä ja eläkkeen laskemisessa omaa lainsäädäntöään.

Jos eläkeoikeutta ei synny pelkästään Kreikassa täyttyneiden vakuutuskausien perusteella, kreikkalainen vakuutuslaitos voi ottaa eläkeoikeuden syntymisessä huomioon Suomen työeläkevakuutuskausia. Työkyvyttömyyseläkettä varten kreikkalainen vakuutuslaitos laskee omien kausiensa kanssa yhteen kaikki työeläkejärjestelmän mukaiset vakuutuskaudet Suomessa, elleivät molemmissa maissa täyttyneet kaudet ole päällekkäisiä. Sen sijaan vanhuus- ja perhe-eläkeoikeutta varten kreikkalainen vakuutuslaitos ottaa suomalaisia vakuutuskausia huomioon vain siinä määrin, kuin on tarpeen karenssiajan täyttymistä varten.

Saadakseen eläkkeen Kreikasta henkilön on tullut kuitenkin olla vakuutettuna Kreikassa vähintään yhden vuoden ajan.

Jos eläkeoikeuden syntymiseksi Kreikasta on ollut tarpeen ottaa huomioon myös Suomessa työskentelyaikaa, kreikkalainen vakuutuslaitos laskee eläkkeen omasta lainsäädännöstään poikkeavasti. Tällöin kreikkalainen vakuutuslaitos määrää eläkkeen sopimuksen 18 ja 19 artiklojen mukaisesti ns. prorata menettelyllä. Tätä menettelyä käyttäen kreikkalainen laitost maksaa sekä Suomessa että Kreikassa työskennelleelle henkilölle sen osan eläkkeestä, joka vastaa hänen työskentelykauttaan Kreikassa.

Lakiosasto

26.4.1991

Prorata -menettelyllä lasketaan ensin Kreikan eläkkeen määrä sen oman lainsäädännön mukaisesti olettaen, että henkilö olisi täyttänyt sekä Suomessa että Kreikassa työskentelemänsä vakuutuskaudet pelkästään Kreikassa. Tätä eläkkeen määrää sanotaan "teoreettiseksi" eläkkeeksi. Tämän teoreettisen eläkkeen perusteella vakuutuslaitos laskee sen maksettavaksi tulevan eläkkeen määrän. Se saadaan kertomalla teoreettisen eläkkeen määrä Kreikan lainsäädännön mukaisten vakuutuskausien ja molemmissa maissa täyttyneiden vakuutuskausien välisellä suhteella. Tämä Kreikan maksettavaksi tuleva eläke on ns. proratisoitu eläke.

Kreikan maatalousalan peruseläkejärjestelmässä etuuden määrään ei vaikuta vakuutuskausien pituus, joten järjestelmän tasasuuruista etuutta pidetään proratamenettelyä sovellettaessa teoreettisena eläkkeen määränä.

Sopimuksen määräykset eläkkeen määräytymisestä koskevat siis vain peruseläkejärjestelmää. Näin ollen avustuskassajärjestelmistä maksettavia lisäeläkkeitä varten vakuutuskausia ei lasketa yhteen eikä eläkettä proratisoida. Lisäeläke voidaan kuitenkin peruseläkkeen mukana maksaa Kreikan ulkopuolelle, mikäli edellytykset sen saamiselle ovat Kreikan lainsäädännön perusteella olemassa.

4.2

Suomen työeläkkeen määräytyminen

Työeläke Suomesta määräytyy myös sopimuksen voimassa ollessa Suomen lainsäädännön mukaisesti. Eläkeoikeus siis syntyy ja eläke lasketaan Suomen oman lainsäädännön perusteella.

Kuitenkin työeläkelakien vaatimaa viiden vuoden Suomessa asumisaikaa varten voidaan vakuutuskausia Kreikasta ottaa huomioon, jotta työkyvyttömyyseläkkeeseen voitaisiin lukea hyväksi eläketapahtuman ja eläkeiän välinen aika. Tällöin sopimuksen 17 artiklan mukaan voidaan huomioida sellaiset Kreikassa täyttyneet vakuutuskaudet, jotka perustuvat vakuutetun omaan työskentelyyn. Vakuutuskaudet eivät voi tällöin olla päällekkäisiä Suomessa asumiskausien kanssa.

4.3

Kolmansien maiden vakuutuskausien huomioon ottaminen

Sopimuksen 21 artiklan mukaan sopimusmaat voivat ottaa vakuutetun pyynnöstä huomioon myös hänen kolmannessa maassa täyttämänsä vakuutuskaudet, jotta oi-

Lakiosasto

26.4.1991

keus eläkkeeseen sopimusmaassa syntyisi. Tällöin edellytetään, että sekä Kreikka että Suomi on solminut kysymyksessä olevan maan kanssa sosiaaliturvasopimuksen ja että näissä sopimuksissa on myös määräykset vakuutuskausien yhteenlaskemisesta.

4.4

Etuuksien yhteensovitus

Sopimuksen 6 artiklan mukaan sopimusmaiden lainsäädännön määräyksiä etuuksien vähentämisestä tai lakauttamisesta voidaan soveltaa myös sellaisiin etuuksiin tai työtuloihin, jotka saadaan toisesta sopimusmaasta. Esim. molemmista maista maksettavat eläkkeet ja muut sosiaalivakuutusetuudet voidaan yhteensovittaa samoin ehdoin, kuin ne on mahdollista yhteensovittaa maan oman lainsäädännön perusteella. Samoin voidaan toisesta sopimusmaasta ansaitut tulot ottaa huomioon niissä eläkkeissä, jotka ovat tuolosidonnaisia. Esim. kreikkalaista eläkettä voidaan vähentää, jos henkilön työtulot Kreikassa tai Suomessa ylittävät 35 kertaa ammattitaidottoman työntekijän kreikkalaisen minimipalkan määrän. Sopimuksen 6 artiklan 3 kappaleessa on lisäksi yksinomaan Kreikkaa velvoittava määräys, jonka mukaan Suomesta saatava tulo voidaan kuitenkin ottaa Kreikan maksamassa sosiaalivakuutusetuudessa huomioon vain osittain, eli Suomessa ja Kreikassa täyttyneiden vakuutuskausien suhteessa. Tällöin on kysymys vastaavanlaisesta suhteuttamisesta kuin teoreettisen ja proratisoidun eläkkeen laskemisessa Kreikan vanhuuseläkettä määrättäessä. (Ks. Kreikan eläkkeen laskemisesta kohta 4.1 sivu 12).

5

ELÄKKEEN HAKEMINEN JA SOPIMUSMAIDEN VÄLINEN TIETOLIIKENNE

Sopimuksen perusteella sopimusmaiden viranomaiset ja vakuutuslaitokset ovat velvolliset avustamaan toisiaan. Sopimusmaiden välinen tietoliikenne hoidetaan yhdyselinten välityksellä siten, kuin sopimuksen toimeenpanosopimuksessa määrätään. Yhdyselinten osoitteet ovat kohdassa 7, sivulla 19.

Sopimuksen 30 artiklan mukaan sitä soveltavien viranomaisten ja vakuutuslaitosten välinen kirjeenvaihto voidaan käydä englanniksi. Toimeenpanosopimus määrää lisäksi erikseen, että sopimusmaiden yhdyselinten välinen kirjeenvaihto käydään yksinomaan englanniksi.

Lakiosasto

26.4.1991

5.1

Eläkkeen hakeminen

Eläkkeitä haetaan sekä Suomesta että Kreikasta maiden omilla hakemuslomakkeilla. Eläkehakemus tulee kuitenkin vireille samanaikaisesti molemmissa sopimusmaissa, kun hakemus on jätetty toiseen sopimusmaahan. Tällöin edellytetään, että hakija jättää kuuden kuukauden kuluessa ensimmäisen eläkehakemuksen tekemisestä myös toisen sopimusmaan lainsäädännön mukaisen eläkehakemuksen. (Sopimuksen 34 artiklan 2 kappale). Suomessa hakemukset voi jättää samoille laitoksille kuin Suomen sisäisessä eläkehakemusmenettelyssä. Hakemukset kreikkalaisten eläkkeiden saamiseksi toimitetaan kuitenkin aina suomalaisien yhdyselinten eli Eläketurvakeskuksen tai Kansaneläkelaitoksen kautta Kreikkaan. Kreikassa hakemus on pääsääntöisesti jätettävä asuinpaikkakunnan asianomaiselle vakuutuslaitokselle.

5.1.1

Menettely Suomessa

Kun suomalaisesta työeläkehakemuksesta ilmenee, että hakija on ollut työssä Kreikassa, eläkelaitoksen tulee toimittaa jäljennös hakemuksesta, lääkärinlausunnoista ja mahdollisista muista Kreikassa työskentelyyn liittyvistä asiakirjoista Eläketurvakeskuksen ulkomaisten eläkeasiain jaostolle. Hakijalle lähetetään jaostosta Kreikan eläkehakemuslomake täytettäväksi.

Hakijan palautettua lomakkeen Eläketurvakeskukselle hakemus toimitetaan kreikkalaiselle yhdyselimelle. Yhdyselimelle toimitetaan hakemuslomakkeen mukana sopimuspuolten yhdyselinten välinen yhteydenpitolomake, jolla voidaan pyytää ja välittää esim. eläkelaitosten tarvitsemia lisätietoja. Suomalainen yhdyselin myös todistaa oikeiksi hakemuslomakkeen henkilötiedot. Kreikan eläkehakemuslomakkeen tunnus on GR/SF 6.

5.1.2

Menettely Kreikassa

Kun Kreikan eläkehakemuksesta käy ilmi, että vakuutettu on työskennellyt tai/ja asunut myös Suomessa, asianomainen vakuutuslaitos Kreikassa toimittaa hakijalle täytettäväksi suomalaiset sopimusten soveltamista varten laaditut eläkehakemuslomakkeet, joita Eläketurvakeskus ja Kansaneläkelaitos ovat toimittaneet Kreikkaan. Kreikkaa varten laaditun työeläkehakemuslomakkeen tunnus on SF/GR 6A ja kansaneläkehakemuslomakkeen SF/GR 6B.

Lakiosasto

26.4.1991

Suomalaisten eläkehakemuslomakkeiden, mahdollisten lääkärinlausuntojen ja Suomessa työskentelyä koskevien liitteiden lisäksi Kreikan yhdyselin lähettää Suomeen oman yhteydenpitolomakkeensa. Eläketurvakeskus selvittää vireilletulopäivän ennen hakemuksen toimittamista eläkelaitokselle.

5.1.3

Viivästymiskorotus

Suomen lainsäädännön mukaista viivästymiskorotusta laskettaessa Suomen eläkehakemus katsotaan vasta silloin jätetyksi, kun se saapuu suomalaiselle eläkelaitokselle tarpeellisine liitteineen. (Sopimuksen 34 artiklan 3 kappale).

5.2

Tiedottaminen päätöksistä, eläkkeensaajaa tai olosuhteita koskevat muutostiedot

Eläkeasiassa annettu päätös toimitetaan suoraan hakijalle. Yhdyselimet toimittavat toisilleen tiedot päätöksistä. Vakuutuslaitosten tulee ilmoittaa yhdyselinten välityksellä toisilleen tiedot, jotka saattavat vaikuttaa etuudensaajan oikeuteen toisen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisiin etuuksiin. Tämän vuoksi Suomen työeläkepäätöksessä on kehoitettava etuudensaajaa ilmoittamaan olosuhteissaan tapahtuneista muutoksista.

Eläketapahtumailmoitukset annetaan normaalisti. Eläketapahtumakorttia täytettäessä on otettava huomioon seuraavaa:

Jos eläkkeensaaja tai hakija on Kreikan kansalainen, merkitään eläketapahtumakortin ruutuun 53 kansalaisuustunnukseksi valtiokoodiluettelon mukaisesti 045. Ruutuun 54 merkitään saajan asuinmaa valtiokoodiluettelon mukaan.

5.3

Eläkkeiden ennakkomaksu ja liिकासuoritus

Sopimuksen 36 artiklassa määrätään sopimusmaasta suoritettavan etuuden pidättämisestä toisen sopimusmaan vakuutuslaitoksen hyväksi.

Kun sopimusmaan vakuutuslaitos on maksanut ennakkomaksua, se voi pyytää toisen sopimusmaan vakuutuslaitosta suorittamaan pidätyksen sen myöntämästä etuudesta, joka kohdistuu samaan aikaan kuin ennakkomaksu.

Toisen sopimusmaan vakuutuslaitosta voidaan pyytää myös suorittamaan pidätyksen sen myöntämästä etuu-

Lakiosasto

26.4.1991

desta, jos toisen sopimusmaan vakuutuslaitos, joka pyytää pidätyksen suorittamista, on maksanut samalta ajalta liikaa etuutta.

Pääsääntöisesti ennakkomaksua tai liikasuoritusta varten pidätettävän etuuden tulee kohdistua samaan aikaan kuin ennakkomaksu tai liikasuoritus. Lisäksi edellytetään, että pidätettävän määrän maksaminen alkaa ennakkomaksua tai liikasuoritusta myöhemmin. Kuitenkin niitä tilanteita varten, joissa tällaista myöhemmin suoritettavaksi tulevaa etuutta ei ole tai sen määrä ei riitä kattamaan koko ennakkomaksua tai liikasuoritusta, sopimuksessa on erityismääräykset. Niiden mukaan pidätys voidaan tehdä myös jo maksussa olevista toisesta sopimusmaasta maksettavista etuuksista, edellyttäen että pidätyksen tekevän sopimusmaan lainsäädäntö sallii tämän menettelyn.

5.4

Valituksen jättäminen

Eläkeasiaa koskeva valitus katsotaan jätetyksi määrääjässä, kun se on jätetty määrääjän kuluessa toisen sopimusmaan viranomaiselle tai vakuutuslaitokselle. Valituskirjelmän vastaanottaja merkitsee asiakirjaan sen saapumispäivän ja toimittaa valituksen suoraan tai yhdyselimen kautta toisen sopimusmaan asianomaiselle viranomaiselle tai laitokselle (sopimuksen 34 artiklan 1 kappale).

5.5

Lääkärintarkastusten suorittaminen

Eläketurvakeskus tai Kansaneläkelaitos Suomessa ja IKA Kreikassa voivat suorittaa toimeenpanosopimuksen 13 artiklan perusteella toisen sopimusmaan vakuutuslaitoksen pyynnöstä lääkärintarkastuksia. Näitä tarkastuksia voidaan pyytää työkyvyttömyyseläketä hakevan tai saavan henkilön työkyvyttömyyden määrittämiseksi. Pyynnöt on esitettävä yhdyselinten välityksellä, ja yhdyselimet myös ilmoittavat lääkärintarkastusta pyytäneelle vakuutuslaitokselle tutkimuksen tulokset. Näiden lääkärintarkastusten kustannuksia ei korvata maiden välillä.

6

SOPIMUKSEN SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

Sosiaaliturvasopimuksen määräyksiä sovelletaan myös niihin eläketapahtumiin, jotka ovat sattuneet ennen sopimuksen voimaantuloa. Myös jo aiemmin täyttyneet vakuutus- ja asumiskaudet otetaan huomioon päätettäessä eläkeoikeuden syntymisestä ja eläkkeen myöntämisestä. Eläkkeiden maksaminen sopimuksen perusteel-

Lakiosasto

26.4.1991

la alkaa kuitenkin aikaisintaan sopimuksen voimaantulopäivästä.

Jos henkilölle ei ole myönnetty eläkettä hänen kansalaisuutensa vuoksi tai eläkkeen suorittaminen on keskeytetty toisessa maassa asumisen vuoksi, eläke myönnetään henkilön hakemuksesta sopimuksen määräysten mukaisesti.

Jos eläke on myönnetty jo ennen sopimuksen voimaantuloa, se voidaan tarkistaa eläkkeensaajan hakemuksesta. Tällöin eläkkeen määrää ei voida vähentää. Tarkistaminen voi tapahtua myös ilman hakemusta.

Sopimusmaiden lainsäädännön vanhentumista ja lakauttamista koskevia säännöksiä ei sovelleta yllä mainittuihin eläkkeen myöntämistä tai tarkistamista koskeviin tilanteisiin, jos henkilö jättää hakemuksensa kahden vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta. Jos hakemus esitetään vasta, kun sopimuksen voimaantulosta on kulunut yli kaksi vuotta, oikeus etuuteen alkaa vasta sen hakemispäivästä lukien, ellei etuuden myöntävän sopimusmaan lainsäädännössä ole tätä edullisempaa säännöstä.

Lakiosasto

26.4.1991

7

LUETTELO SOPIMUKSEN TARKOITTAMISTA YHDYSELIMISTÄ

Eläkevakuutus: Eläketurvakeskus
PL 11
00521 HELSINKI

Kansaneläkelaitoksen eläkeosasto
PL 78
00381 HELSINKI

IKA (Sosiaaliturvalaitos)
Odos Agiou Konstantinou 8
102.41 Athens
GREECE

Sairausvakuutus: Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutusosasto
PL 450
00101 HELSINKI

IKA

Tapaturmavakuutus:

Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto
Bulevardi 28
00120 HELSINKI

IKA

Muut sopimusasiat Suomessa:

Sosiaali- ja terveysministeriö
Vakuutusosasto
PL 267
00171 HELSINKI

Työttömyysvakuutus ja perhe-etuudet Kreikassa:

O.A.E.D (Työvoimajärjestö)
Odos Thrakis 8
Trachones Attikis 166.10
GREECE